

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Vår dato: 20.09.2024

Vår ref.: 202002935-143 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Revidering av NVEs listeførte kulturminner - Høring

Vi viser til kontakt med fylkeskommunene og Sametinget om revidering av NVEs statlig listeførte kulturminner siden oppstart av prosjektet i 2020, samt meldinger om foreslåtte listeføringer sendt til aktuelle eiere april-juli 2024.

NVE sender nå ut forslag til nye listeføringer på høring. Det er i alt 45 forslag, i 11 fylker.

Frist for innspill er 1. november 2024. Vennligst oppgi vår ref. ved svar.

Høringen går til alle eierne av anlegg som er foreslått listeført som kulturminner, alle fylkeskommunene og Sametinget som har deltatt i prosjektet, samt aktuelle kommuner der anleggene befinner seg. Listeføring er ikke et juridisk vern, men identifiserer anlegg i vassdrags- og energisektoren som har høy verdi som kulturminner og som vi følger opp i vår saksbehandling. Formålet med listeføringen er oppdatert kunnskapsgrunnlag, økt bevissthet og forutsigbarhet for alle parter.

Fylkeskommunene har kommet med forslag til listeføringer av anlegg de mener har høy verdi som kulturminner. I samarbeid med Riksantikvaren har vi vurdert forslagene opp mot eksisterende listeføringer og landet på et utvalg som nå sendes på høring (se oversikten under og vedlegg).

Liste over forslag til høring

45 forslag sortert på fylker (noen forslag hører til samme anlegg)

Akershus	Kistefoss I kraftverk	1942-	Viul Kraft/Å Energi
Akershus	Kistefoss II kraftverk	1955-	Viul Kraft/Å Energi
Finnmark	Kobbholm kraftverk	1930-1992, 2010-	Tinfos AS
Finnmark	Nedre Porsa kraftverk	1959-	Porsa kraftlag AS

Finnmark	Øvre Porsa kraftverk	1962-	Porsa Kraftlag AS
Møre og Romsdal	Vanndamman	1862-	Kristiansund kommune
Oslo	Jordal transformatorstasjon	1950-	Elvia AS
Oslo	Kringsjø transformatorstasjon	1963-	Elvia AS
Oslo	Furuset transformatorstasjon	1966-	Statnett
Rogaland	Fotland kraftstasjon	1915-1972	Time kommune
Rogaland	Flørli kraftverk	1918-1999	Stavanger kommune
Rogaland	Lysebotn I kraftverk	1953-	Lyse Energi
Rogaland	Suldal I og II kraftverker	1965-	Hydro
Telemark	Tinfos II kraftverk	1912-	Tinfos AS
Telemark	Såheim kraftverk	1915-	Hydro
Telemark	Lårdal kraftverk	1917-197?	Vest-Telemark Kraftlag
Telemark	Høgefoss kraftverk	1919-	Å Energi
Telemark	Såheim-Rjukan næringspark	1928-2011	Skagerak Energi
Telemark	Mår kraftverk	1948-	Statkraft
Telemark	Tokke kraftverk	1961-	Statkraft
Troms	Gausvik I kraftverk	1909-	Nordkraft
Troms	Gausvik III kraftverk	1949-	Nordkraft
Troms	Sikkajokk kraftverk	1950-	Ymber produksjon AS
Troms	Kvænangsbotn kraftverk	1965-	Ymber produksjon AS
Troms	Småvatna kraftverk	1970-	Ymber produksjon AS
Troms	Lassjavvri kraftverk	1977-	Ymber produksjon AS
Troms	Corrojvrrit kraftverk	1990	Ymber produksjon AS
Trøndelag	Kopperå I kraftverk	1915-1994	NTE
Vestfold	Fritzøe kraftverk	1901-	Fritzøe Energi
Vestfold	Eidsfoss kraftverk	1915-	Aktieselskapet Eidsfos Verk
Vestland	Valen I kraftverk	1910 - 1956	Valen kraftverk AS
Vestland	Frøland kraftverk	1912-	Eviny

Vestland	Tyin provisoriske	1918-1947	Hydro
Vestland	Valen II kraftverk	1939-2008	Valen kraftverk AS
Vestland	Tyinosen dam	1942-	Hydro
Vestland	Skagen kraftverksportal	1959 -	Hydro
Vestland	Tyssehølen dam	1967-	Statkraft
Vestland	Nibbehølen dam	1967-	Statkraft
Vestland	Tysso II kraftverk	1967 -	Statkraft
Vestland	Valen III kraftverk	2008 -	Valen kraftverk AS
Østfold	Borregaard kraftverk	1898-	Orkla ASA
Østfold	Hafslund kraftverk	1899-	Hafslund Kraft
Østfold	Buer kraftverk	1913-1962, 1985-	Småkraft AS
Østfold	Brekke kraftstasjon	1924-	Østfold energi
Østfold	Sarp kraftverk	1978-	Hafslund Kraft

Bakgrunn

NVE har nasjonalt ansvar for å følge opp kulturminner innenfor vassdrags- og energisektoren, med spesiell vekt på kraftverk, overføringsanlegg, dammer og andre vassdragstekniske anlegg. Vi har laget en liten film som viser bredden og den viktige rollen til disse anleggene i norsk historie, nåtid og framtid: [Kraftfulle kulturminner](#)

Sammen med Riksantikvaren har vi tidligere gjort et utvalg på rundt 230 anlegg med høy kulturminneverdi: [NVEs listeførte kulturminner](#). Revideringen av de vassdragstekniske kulturminnene går som et eget delprosjekt og vil ferdigstilles i 2025.

De utvalgte anleggene har status som statlig listeførte. Listeføring er ikke et juridisk vern, og setter ikke begrensninger for drift eller sikkerhet. Våre virkemidler er tilknyttet konsesjonslovverket, og fokuserer på dokumentasjon og tilpasninger av tiltak. Vi har i liten grad anledning til å kreve fysisk bevaring. Vi har laget en [veileder](#) om ansvar, roller og virkemidler i oppfølgingen av anleggene som vil bli oppdatert etter revideringsprosjektet.

Formål

Hensikten med listeføringen er å sikre forutsigbarhet i saksbehandlingen, ved at både eierne, NVE og kulturmiljøforvaltningen er kjent med verdiene til anleggene. Dette sikrer at eventuelle hensyn kan vurderes i en tidlig fase. Målet er å unngå forsinkelser og forskjellsbehandling, i tillegg til å ivareta anleggene som de viktige kulturminnene de er.

Framgangsmåte

Regional kulturmiljøforvaltning er en viktig høringspart ved tiltak på kulturminner med nasjonal verdi. Det første utvalget av listeførte anlegg, som ble gjort mellom 2006-2013, var i liten grad forankret i fylkeskommunene. Dette har ført til noen forskjeller i oppfølgingen av de listeførte anleggene, og har også blitt påpekt av eiere. Fra fylkeskommunenes side ble det påpekt at flere anlegg med høy kulturminneverdi ikke inngår i listeføringen.

For å følge opp tilbakemeldingene startet vi å revidere listeføringen i 2020, i samarbeid med kulturmiljøforvaltningen i fylkeskommunene og Riksantikvaren. Vi inviterte fylkeskommunene og Sametinget til å sende inn forslag til anlegg innenfor vår sektor som de mener har eller kan ha nasjonal verdi som kulturminner. Hele 14 av 15 fylkeskommuner har kommet med forslag, som nå er vurdert.

Anleggene som nå sendes på høring er vurdert til å representere viktige aspekter ved norsk vassdrags- og energihistorie. De er vurdert opp mot Riksantikvarens kriterier for verdisetning av kulturminner og sektorspesifikke kriterier for vassdrags- og energianlegg. Vi mener at det foreslåtte utvalget supplerer den tidligere listeføringen både med hensyn til teknologisk utvikling og samfunnsmessige forhold. Eksempler er blant annet flere småkraftverk og anlegg som representerer krigshistorie og gjenoppbygging i nord. En enkel [kartoversikt](#) viser fordelingen av forslagene gruppert etter energihistoriske epoker:

Resultater og etterarbeid

Hensikten er å ferdigstille revideringen av de listeførte kulturminnene i løpet av høsten 2024.

Deretter skal følgende oppdateres med ny informasjon:

- NVEs egne fagdatabaser
- Riksantikvarens nasjonale database Askeladden
- NVEs nye nettsider for kulturminner
- NVEs veileder for roller og ansvar i oppfølgingen av listeførte kulturminner

Innspill til høringen

Alle typer tilbakemeldinger er velkomne, men vi ønsker spesielt innspill på:

- Hvilke forslag som er med videre eller har gått av vurderingen (se vedlagt oversikt over forslag til listeføring)
- Forslagene som er merket som usikre i samme vedlagte oversikt

Vi legger til grunn for høringen de forslagene som har kommet inn og som er vurdert i løpet av revideringsprosjektet. Det må veldig sterke faglige begrunnelser til for å ta inn nye forslag på dette tidspunktet.

Vi viser igjen til våre nettsider for mer informasjon om NVEs sektoransvar og listeføring: [NVEs listeførte kulturminner - NVE](#)

Med hilsen

Arne Bjørn Mildal
Direktør

Siri Slettvåg
Seksjonssjef

Godkjent av Siri Slettvåg
Seksjonssjef

Arne Bjørn Mildal
Direktør

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Vedlegg:

Vurderingsskjemaer for alle forslagene
Innspill til melding
Oversikt over forslag til listeføring

Mottakerliste:

Møre og Romsdal fylkeskommune
Nordland fylkeskommune
VALEN KRAFTVERK AS
ROGALAND FYLKESKOMMUNE
NORDKRAFT AS
HYDRO ENERGI AS
TINFOS AS
VEST-TELEMARK KRAFTLAG AS
YMBER PRODUKSJON AS
PORSA KRAFTLAG AS
TIME KOMMUNE
STATNETT SF
VIUL KRAFT AS
Kristiansund kommune
Aktieselskapet Eidsfos Verk
Orkla Asa
EVINY FORNYBAR AS
Oslo kommune
Å ENERGI VANNKRAFT AS

ELVIA AS

Sametinget / Samediggi

SMÅKRAFT AS

STATKRAFT ENERGI AS

ØSTFOLD ENERGI AS

NTE ENERGI AS

FRITZØE ENERGI AS

Trøndelag fylkeskommune

AGDER FYLKESKOMMUNE

VESTLAND FYLKESKOMMUNE

STAVANGER KOMMUNE

HAFSLUND KRAFT AS

LYSE KRAFT DA

FINNMARK FYLKESKOMMUNE

TROMS FYLKESKOMMUNE

Vestfold fylkeskommune

TELEMARK FYLKESKOMMUNE

Akershus fylkeskommune

Buskerud fylkeskommune

Østfold fylkeskommune

Kopimottakerliste:

Halden kommune

SARPSBORG KOMMUNE

Suldal kommune

KVINNHERRAD KOMMUNE

SAMNANGER KOMMUNE

Rakkestad kommune

ÅRDAL KOMMUNE

LUSTER KOMMUNE

MERÅKER KOMMUNE

Harstad kommune

NORDREISA KOMMUNE

KVÆNANGEN KOMMUNE

Sør-Varanger kommune

Energidepartementet

JEVNAKER KOMMUNE

LARVIK KOMMUNE

NOTODDEN KOMMUNE

TINN KOMMUNE

Nissedal kommune

TOKKE KOMMUNE

Hammerfest kommune

HOLMESTRAND KOMMUNE

INNLANDET FYLKESKOMMUNE

SANDNES KOMMUNE

ULLENSVANG KOMMUNE

Riksantikvaren - Direktoratet for kulturminneforvaltning